

Praca dofinansowana ze środków
Narodowego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej

*Monitoring promieniowania
jonizującego realizowany w ramach
Państwowego Monitoringu Środowiska
w latach 2020-2022 (rok 2022).*

*Zadanie 3: **Monitoring stężenia cezu-137 w glebie.***

---

*Krzysztof ISAJENKO, Karol WOJTKOWSKI,
Barbara PIOTROWSKA, OLGA STAWARZ*

Wykonawcy pracy

z Zakładu Z-II:

*Krzysztof ISAJENKO, Karol WOJTKOWSKI,
Barbara PIOTROWSKA, Olga STAWARZ,
Marcin KOZDÓJ, Anita KIEŁBASIŃSKA*

z Zakładu Z-I:

Małgorzata KARDAŚ, Agnieszka FULARA

Finansowanie

Praca jest realizowana zgodnie z Umową
nr ZP/DM/105/2020/F z dnia 09.07.2020 r.
zawartą pomiędzy CLOR
a Głównym Inspektoratem Ochrony Środowiska

pt. **Monitoring promieniowania jonizującego
realizowany w ramach Państwowego Monitoringu
Środowiska w latach 2020-2022.**

Zadanie 3: Monitoring stężenia cezu-137 w glebie

i została dofinansowana ze środków
**Narodowego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej**

Wysokość dofinansowania: 643 632,- PLN

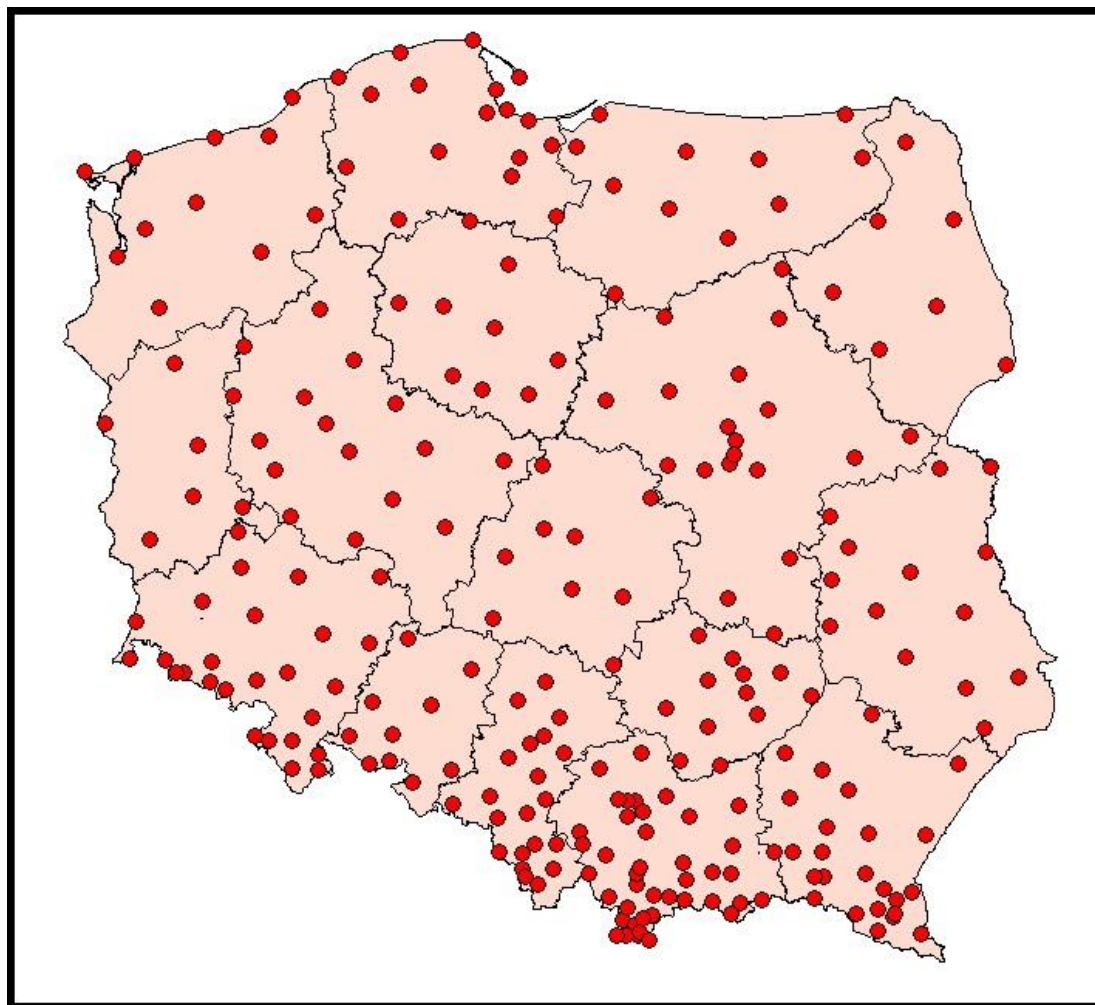
Zadania zrealizowane w roku 2022 w ramach trzeciego etapu pracy

- ❖ **Opracowanie** i przedstawienie do akceptacji GIOŚ-u konspektu raportu – do dnia 25 stycznia 2022 roku.
- ❖ **Opracowanie raportu rocznego** obrazującego depozycję cezu-137 w powierzchniowej warstwie gleby oraz stężenia radionuklidów naturalnych na podstawie pełnej serii pomiarów próbek pobranych w 2020 r. – raport powinien zawierać tabele, wykresy i mapy dotyczące otrzymanych wyników.
- ❖ Uzupełnienie **danych pomiarowych za lata 1988-2019** o wyniki otrzymane z pomiarów próbek pobranych w roku 2020.
- ❖ **Przygotowanie wyników pomiarów** w formatach *.xls, *.xlsx, w postaci danych przestrzennych (*.shp) oraz metadanych dla zbiorów danych przestrzennych (*.xml).

Etap zakończył się **15 marca 2022 r.**

Punkty poboru gleby w Polsce (październik 2020 r.)

Metodyka pomiarów próbek gleby

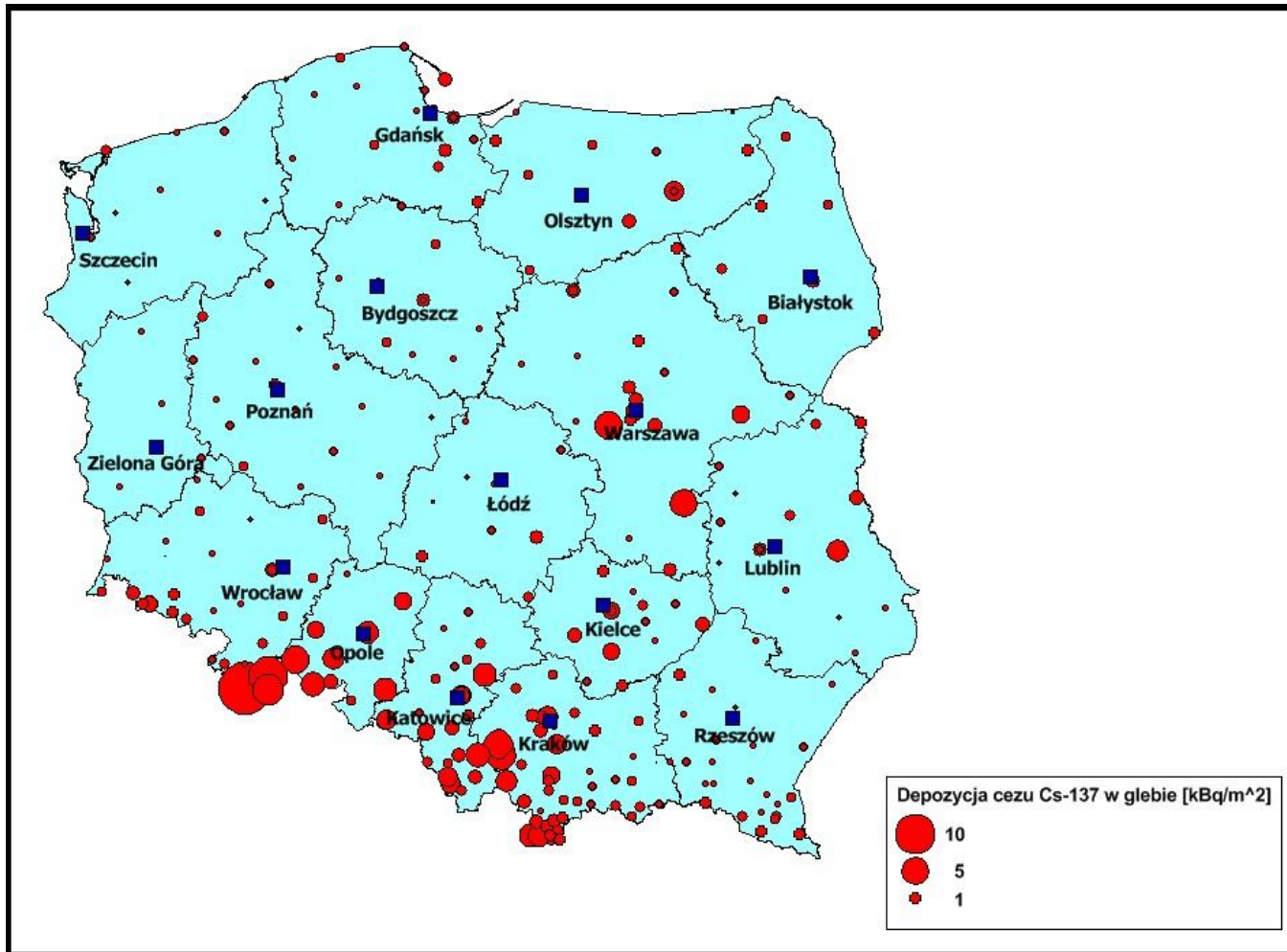
Po wysuszeniu wstępnym w temperaturze pokojowej, a następnie w piecu o temperaturze 105°C, próbki były rozdrabniane i „uśredniane” dla każdego punktu poboru.

Próbki umieszczone w 0,5 litrowych naczyniach Marinelli są mierzone metodą analizy spektrometrycznej promieniowania gamma z wykorzystaniem detektorów półprzewodnikowych HPGe.

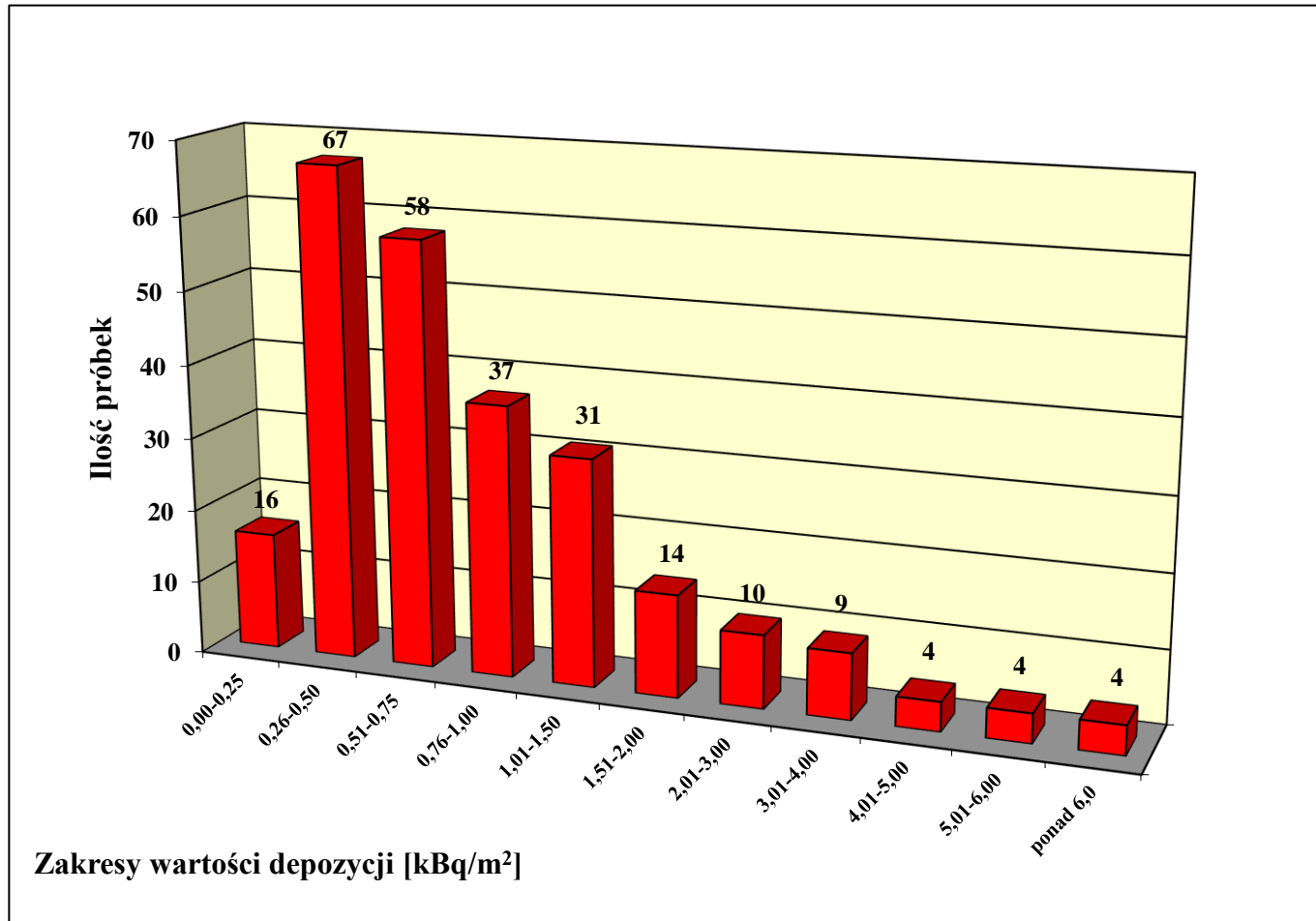
Czas pomiaru każdej próbki wynosi 80000s.

Niepewność określenia stężenia poszczególnych radionuklidów nie przekracza $\pm 20\%$.

Depozycja cezu ^{137}Cs w glebie w Polsce (październik 2020 r.)

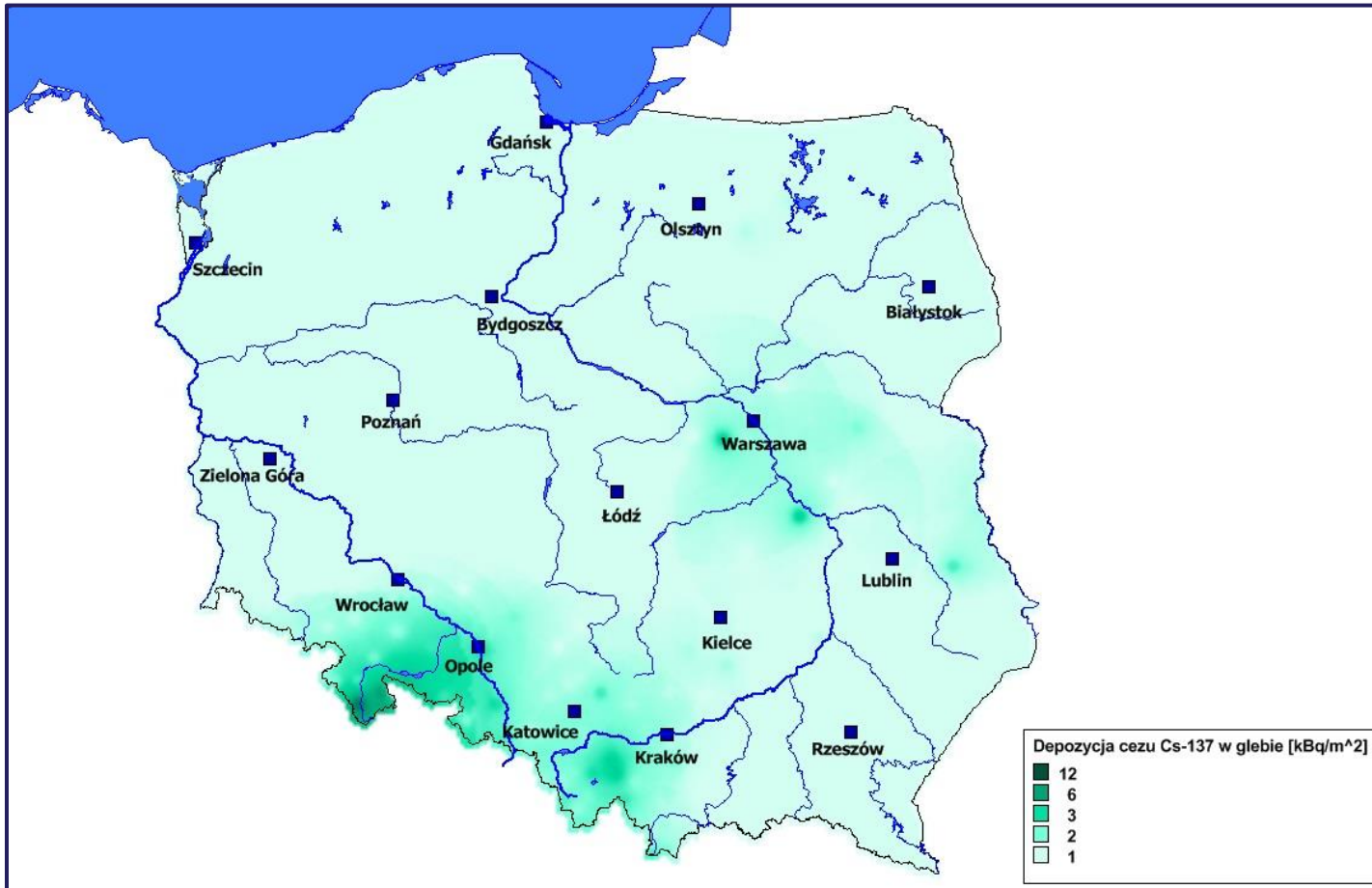

Histogram rozkładu cezu ^{137}Cs w glebie w Polsce (październik 2020 r.)

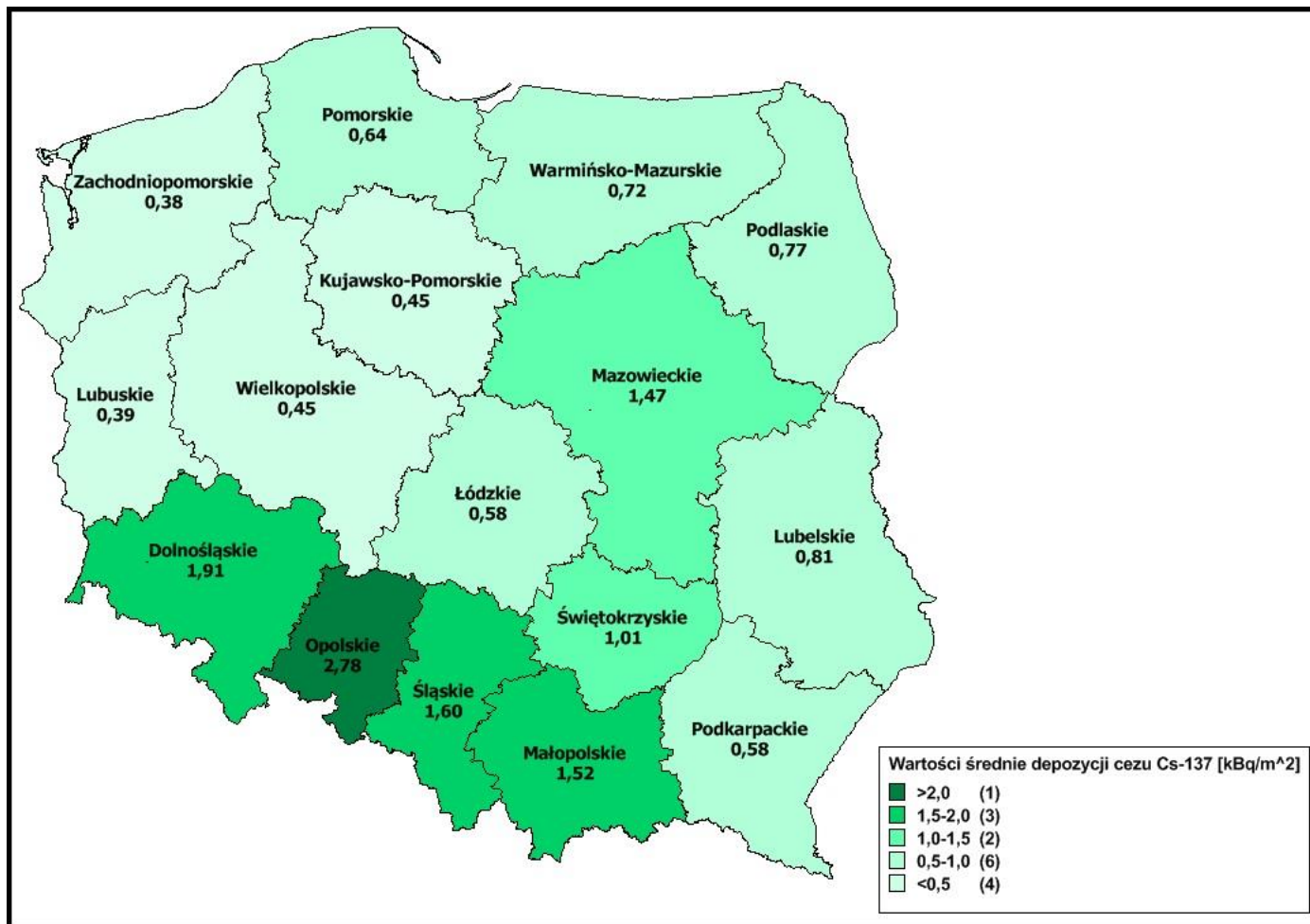

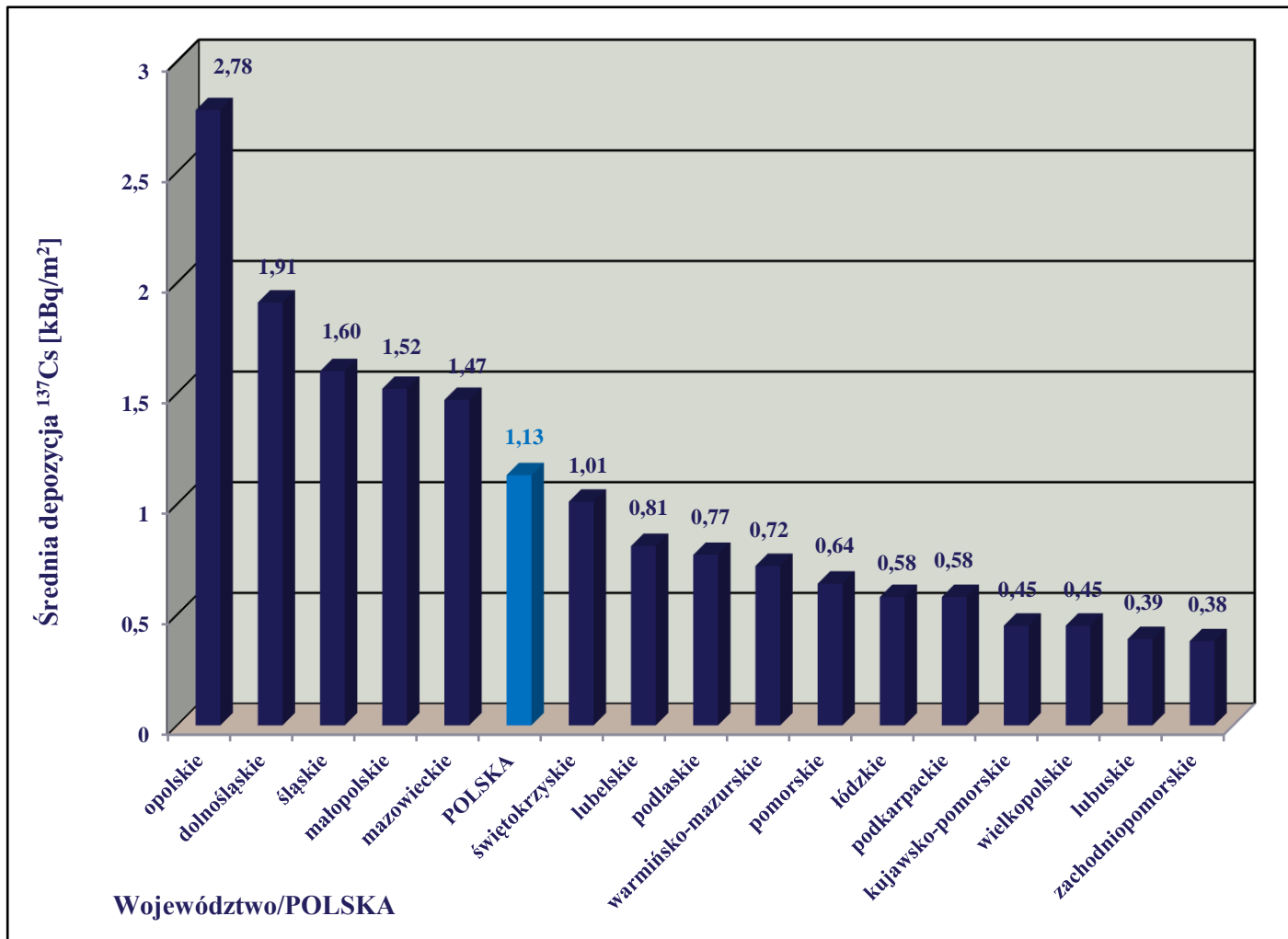
Mapa rastrowa depozycji cezu ^{137}Cs w glebie w Polsce (październik 2020 r.)

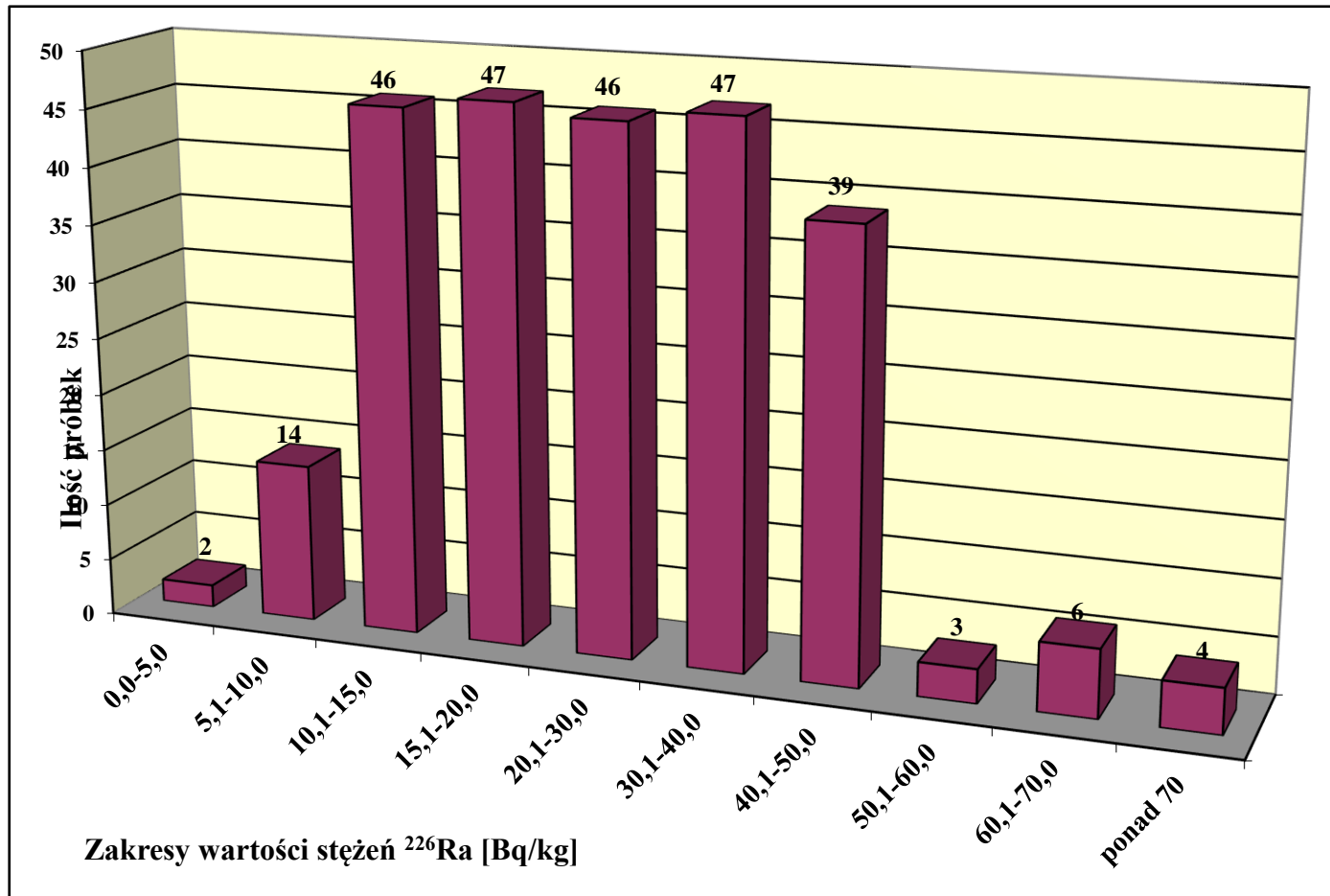
Średnie wojewódzkie depozycje cezu ^{137}Cs w glebie w Polsce (październik 2020 r.)

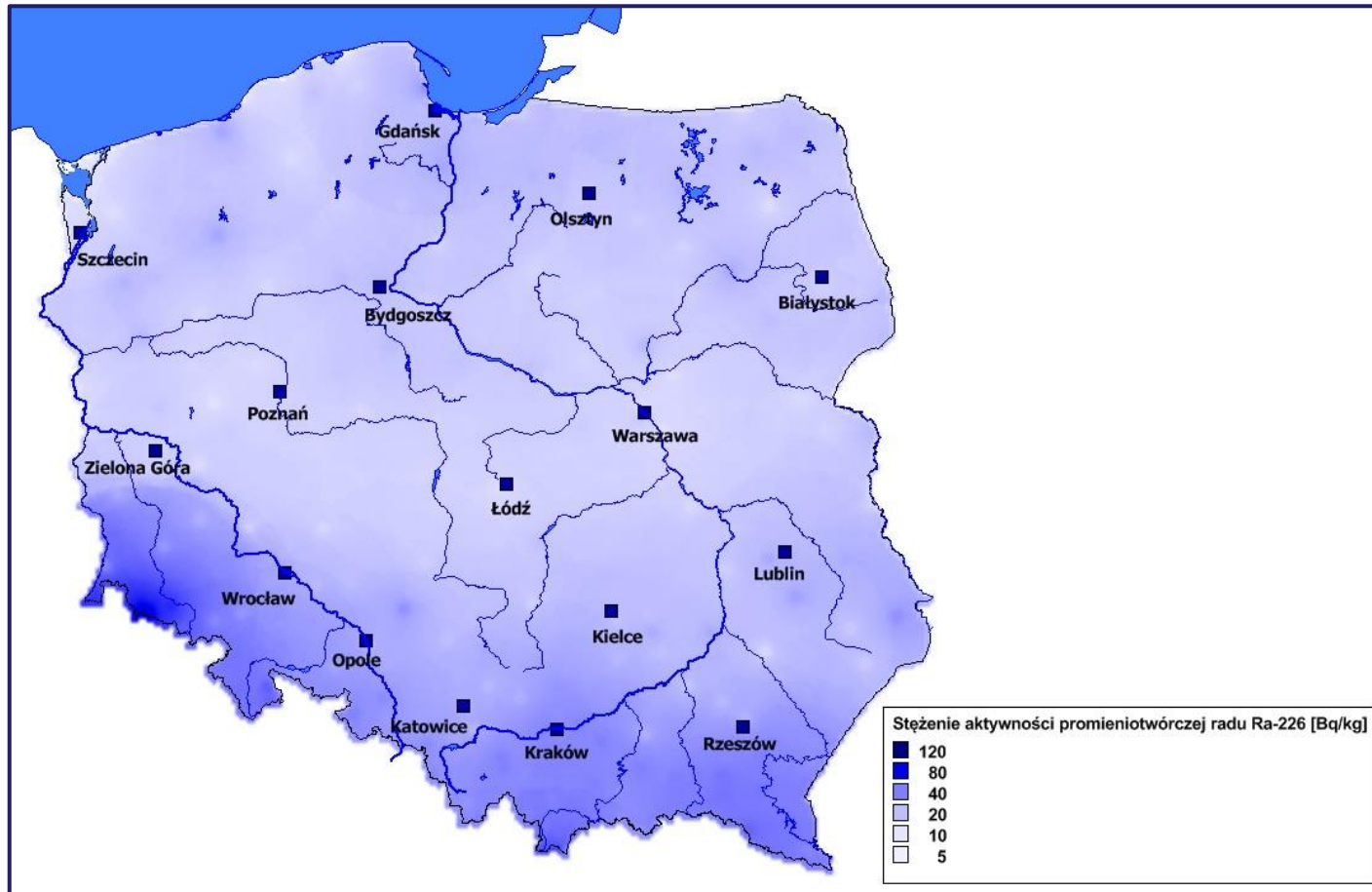
Średnie wojewódzkie depozycje cezu ^{137}Cs w glebie w Polsce - histogram (październik 2020 r.)

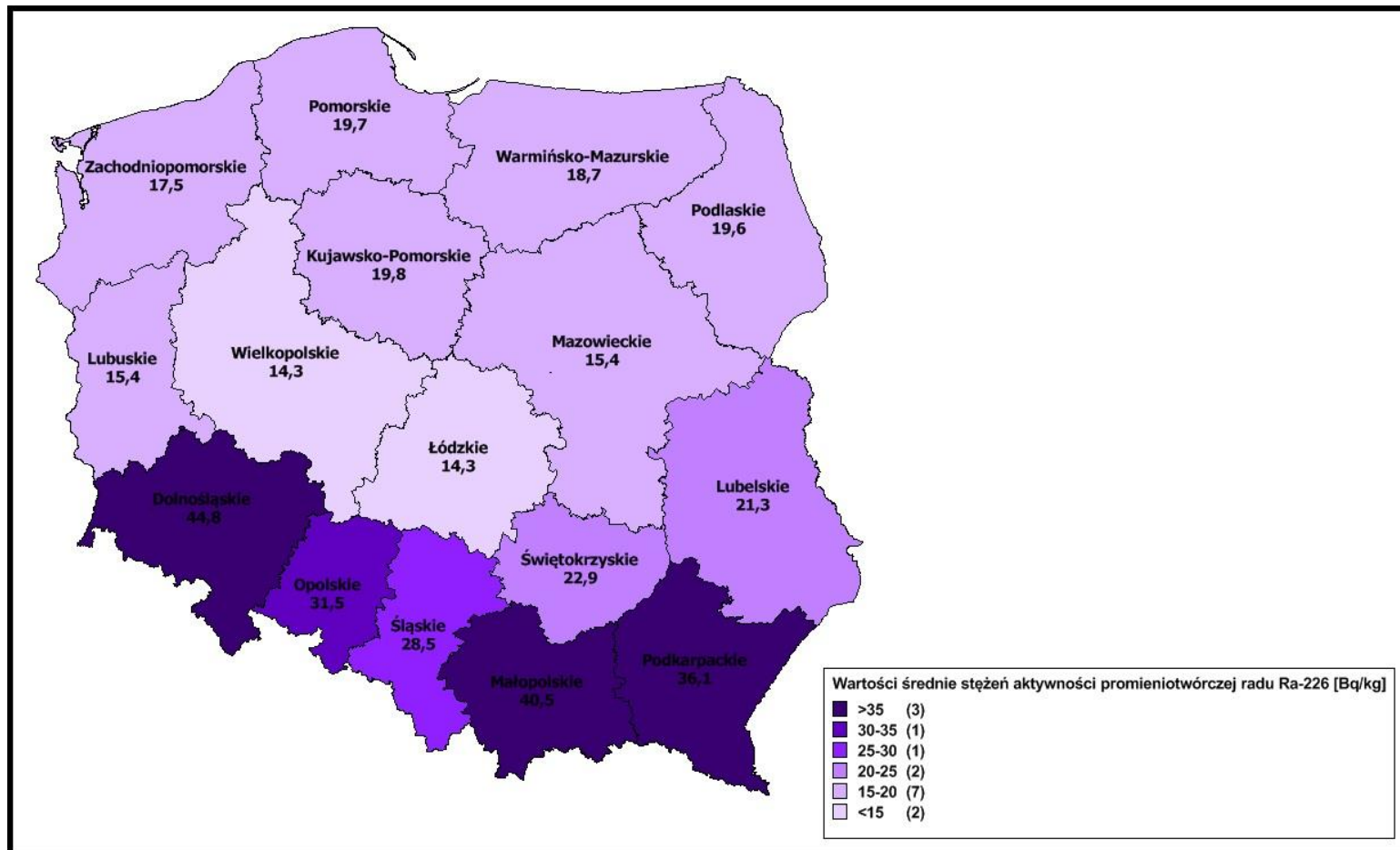
Histogram rozkładu radu ^{226}Ra w glebie w Polsce (październik 2020 r.)

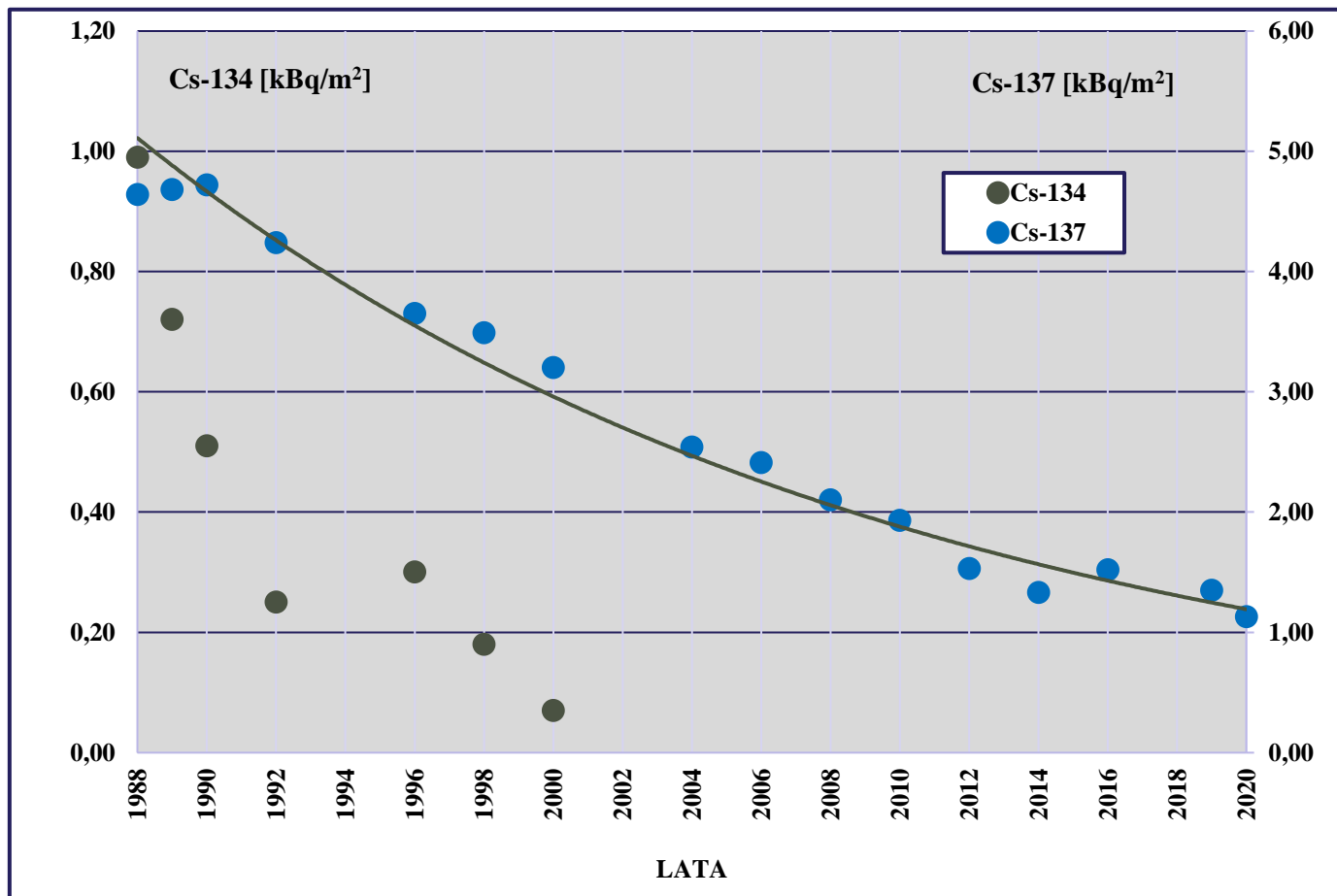
Mapa rastrowa stężeń radu ^{226}Ra w glebie w Polsce (październik 2020 r.)

Średnie wojewódzkie stężenia radu ^{226}Ra w glebie w Polsce (październik 2020 r.)

Zmiany depozycji cezów ^{137}Cs oraz ^{134}Cs w glebie w Polsce w latach 1988 – 2020

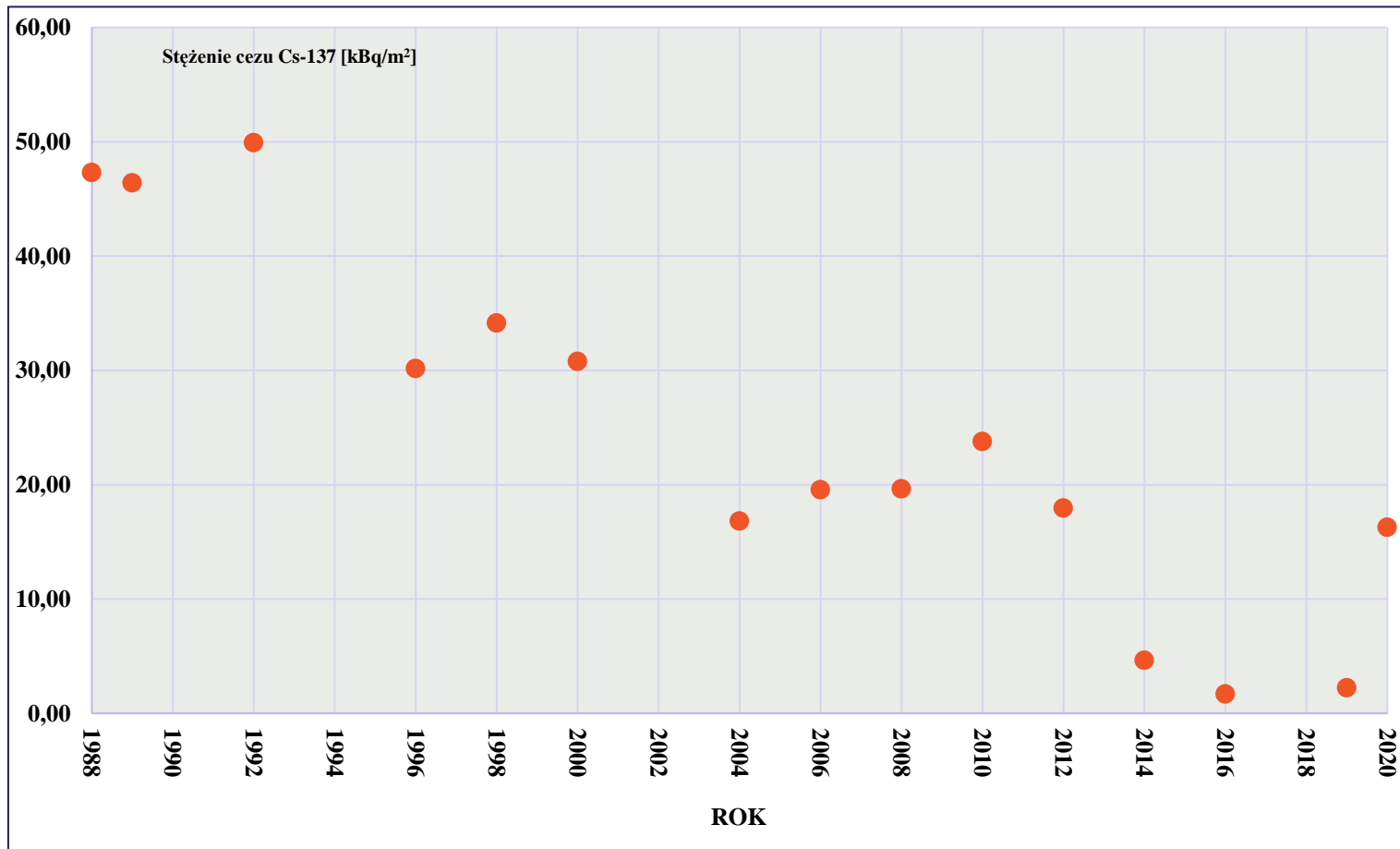

Próbka nr 270 – Długopole Zdrój

- ❖ W wyniku pomiaru otrzymano depozycję $16,27 \pm 0,31 \text{ kBq/m}^2$.
- ❖ Ponowne pomiary gleby potwierdziły tę wartość – otrzymaliśmy depozycję: $18,40 \pm 0,38 \text{ kBq/m}^2$ oraz $18,63 \pm 0,35 \text{ kBq/m}^2$
- ❖ Wykonano nowe próbki z pozostałej części gleby i zmierzono je, otrzymując wyniki: $17,49 \pm 0,34 \text{ kBq/m}^2$, $19,50 \pm 0,34 \text{ kBq/m}^2$ oraz $20,88 \pm 0,43 \text{ kBq/m}^2$. Wyciągnięto wniosek, że próbka ta może być skażona cezem.
- ❖ Aby potwierdzić tę tezę, jeszcze raz została pobrana przez IMGW gleba w tym punkcie poboru (Długopole Zdrój) – z gleby wykonano nową próbkę pomiarową, która została zmierzona na dwóch detektorach – otrzymane wyniki ($16,20 \pm 0,33 \text{ kBq/m}^2$ oraz $15,57 \pm 0,32 \text{ kBq/m}^2$) pokazały, że nie jest to skażenie cezem, ale rzeczywiście mamy w tym punkcie tak wysoką depozycję cezu.

Próbka nr 270 – zmiany depozycji w czasie

Wnioski

- ❖ Jak wynika z dotychczasowych badań, pobieranych w cyklu dwuletnim próbek, średnie stężenie ^{137}Cs w powierzchniowej warstwie gleby w Polsce jest ciągle powyżej 1 kBq/m^2 i wynosi **1,13 kBq/m²** (dane dla próbek pobranych jesienią 2020 r.).
- ❖ Od pierwszych pomiarów gleby (rok 1988) **minęły 32 lata** czyli więcej niż jeden półokres rozpadu cezu ^{137}Cs , co oznacza, że ponad połowa tego radionuklidu uległa naturalnemu rozpadowi promieniotwórczemu. Jednak obliczenie stosunków depozycji cezu w powierzchniowej warstwie gleby dla ostatnich pomiarów (czyli dla roku 2020) i pierwszych pomiarów w roku 1988 pokazało, że w wielu punktach pomiarowych (ponad **53% punktów**) stosunek ten nie przekracza 25%, a to oznacza, że w tych punktach połowa cezu, która się jeszcze nie rozpadła migrowała w głębsze warstwy gleby (głębiej niż na 10 cm).

PODSUMOWANIE

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2002r. podaje w § 9 ust 1 pkt 1e, iż do zadań placówek specjalistycznych, do których zalicza się Centralne Laboratorium Ochrony Radiologicznej, należy prowadzenie pomiarów zawartości izotopów promieniotwórczych w próbkach materiałów środowiskowych, w tym gleby. Określa się **stężenia cezu ^{137}Cs powyżej 1 kilobekerela na metr kwadratowy (kBq/m^2).**

Pomiary stężeń cezu ^{137}Cs (a także naturalnych izotopów promieniotwórczych) w glebie są bardzo ważnym elementem Państwowego Monitoringu Środowiska – pozwalają na wychwycenie zmian związanych z pojawieniem się dodatkowych skażeń na terenie naszego kraju.

W związku z tym monitoring radiologiczny gleby w Polsce powinien być kontynuowany w kolejnych latach.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!!!

**CZY SĄ JAKIEŚ
PYTANIA?**

